

УДК 347.77.028(477+476)

Хаустов В.К., канд. техн. наук

вчений секретар Інституту економіки та прогнозування НАН України

СИСТЕМА ОХОРОНИ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ В РЕСПУБЛІЦІ БІЛОРУСЬ ТА УКРАЇНІ

Розглянуто питання розвитку національних систем охорони промислової власності Білорусі й України. Наведені оцінки їхньої ефективності в глобальному середовищі. Проаналізовані тенденції щодо зарубіжного патентування в Україні і Білорусі. Зроблено висновки про низький рівень інтересу обох країн захищати об'єкти промислової власності на території сусідньої держави.

Інтелектуальна власність і системи охорони промислової власності відіграють важливу роль у сприянні інноваціям, зростанні й розвитку національних економік і світового господарства в цілому. У вересні 2010 р. у рамках щорічного засідання держав-членів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) відбувся діалог уповноважених представників держав-членів щодо обміну досвідом з цих питань. При обговоренні розглядалося й "значення розробки національних стратегій у сфері інтелектуальної власності" [1]. Міністри країн-учасниць закликали ВОІВ і надалі здійснювати підтримку країн з метою укріплення національних і регіональних систем охорони інтелектуальної власності, сприяння досягненню цілей ООН у новому тисячолітті.

Слід відзначити, що в останні роки в Україні дискутується питання щодо підвищення ефективності національної системи охорони інтелектуальної власності. Зокрема, воно розглядалося на парламентських слуханнях: "Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування" (21 березня 2007 р.), "Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації" (20 червня 2007 р.), "Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів" (17 червня 2009 р.).

Водночас поза увагою учасників дискусії залишилися проблеми міждержавного співробітництва України в рамках регіональних патентних систем та досвід Білорусі у формуванні національної системи охорони інтелектуальної власності.

Регіональні патентні організації створюються на основі міжнародних угод для досягнення конкретних цілей, мають певну організаційну структуру та є суб'єктами міжнародного права. Найбільшою й найавторитетнішою регіональною патентною організацією у світі є Європейська патентна організація

(ЄПО), котра створена відповідно до Конвенції про європейський патент у 1978 році. Міжурядова патентна кооперація у рамках Євразійської патентної організації (ЄАПО), створеної відповідно до Євразійської патентної конвенції в 1995 р. за безпосереднього сприяння ВОІВ та ЄПО, здійснюється також на території колишнього СРСР.

Специфіка ЄАПО полягає в тому, що її поява викликана швидше не економічним зближенням держав, а втратою єдиного патентного простору на території СРСР і переходом фондів патентної інформації Державного патентного відомства СРСР у розпорядження Комітету Російської Федерації по патентах і товарних знаках (правонаступник – Роспатент).

Відомо, що пострадянські держави поряд із власними патентними системами вживали заходів щодо створення єдиного патентного простору: у вересні 1991 р. в Києві представники колишніх республік СРСР вирішили укласти міждержавну угоду у сфері науково-технічного співробітництва. Сформульовані тоді принципи організації єдиної патентної системи були покладені в основу Угоди про охорону промислової власності. Найбільш прийнятним інструментом організації патентної охорони визнано Міждержавне патентне відомство, а вже через три місяці в Мінську прийнята Тимчасова угода. Ця подія поклала початок створенню єдиного патентного простору, бо ідея об'єднання одержала підтримку в національних патентних відомствах. Однак рішення цього масштабного й складного завдання виявилось непростим [2].

Правонаступницею мінських домовленостей стала Угода про заходи щодо охорони промислової власності та створення Міждержавної ради з питань охорони промислової власності, прийнята на засіданні Ради глав урядів 12 березня 1993 р. в Москві. У вересні Міждержавна рада в Ужгороді прийняла проект патентної Конвенції. Через рік – 9 вересня 1994 р. її підписали глави урядів Азербайджанської Республіки, Республіки Вірменія, Республіки Білорусь, Республіки Грузії, Республіки Казахстан, Киргизької Республіки, Республіки Молдова, Російської Федерації, Республіки Таджикистан і України.

12 серпня 1995 р. Євразійська патентна конвенція набула чинності після здачі депозитарію – Генеральному директорові ВОІВ 1995 р. акту про приєднання до Конвенції Туркменістану з 1 березня 1995 р. й подання депозитарію документів про ратифікацію Конвенції Республікою Білорусь 8 травня 1995 р. і Республікою Таджикистан 12 травня 1995 р. Надалі Конвенція була також ратифікована Російською Федерацією, Республікою Казахстан, Азербайджанською Республікою, Киргизькою Республікою, Республікою Молдова, Республікою Вірменія. І лише Україна не ратифікувала цю конвенцію

й у підсумку опинилася осторонь процесів патентної кооперації на пост-радянському просторі.

Орієнтиром для Євразійського патентного відомства стала діяльність ЄПО, котра на той час мала майже двадцятилітній досвід. Особливо важливо було після радянської патентної практики опанувати європейські підходи і методологію патентної експертизи, що формувалися з урахуванням двовікового досвіду ринкових відносин, коли охоронні документи перевірялися конкуренцією й судовою практикою.

На відміну від України, Республіка Білорусь як учасник ЄАПО бере активну участь у роботі Адміністративної ради ЄАПО. Співробітництво з ЄАПО здійснюється також у рамках реалізації програм допомоги національним патентним відомствам держав-учасниць Євразійської патентної конвенції: ЄАПО забезпечила для фахівців білоруського Центра безкоштовний доступ до Інтернету по виділеній лінії, що дозволяє ефективно вести патентний пошук; підключення до Євразійської патентної інформаційної системи ЄАПАТІС дозволило вдосконалити проведення інформаційних пошуків по базах даних країн-учасниць Євразійської патентної конвенції й інших, у тому числі зовнішніх ресурсів; при фінансовій підтримці ЄАПО фахівці Центра проходять навчання в Російському державному інституті інтелектуальної власності [2].

Розвиваються зв'язки й співробітництво ЄАПВ із національними патентними відомствами й організаціями держав, що не беруть участі у Євразійській патентній конвенції. У березні 2009 р. делегація ЄАПВ взяла участь у засіданні Координаційної ради Проекту із промислового випуску регіонального патентно-інформаційного продукту країн СНД на CD-ROM, проведеного ГП "Український інститут промислової власності". Під час засідання були проведені робочі переговори із представниками Укрпатенту з питання укладання Угоди про обмін патентною документацією між ЄАПВ і Укрпатентом.

Державна система охорони інтелектуальної власності Білорусі почала формуватися в 1992 р. зі створення при Раді Міністрів Республіки Білорусь Державного патентного відомства (Білдержпатент) й Управління із авторських і суміжних прав.

14 квітня 1993 р. Республіка Білорусь заявила про продовження дії на своїй території Паризької конвенції із охорони промислової власності, Договору про патентну кооперацію й Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків.

20 жовтня 1993 р. підписана Угода між Урядом Республіки Білорусь і Урядом України про співробітництво у сфері охорони промислової власності.

У 1993 р. схвалені перші закони Республіки Білорусь про охорону об'єктів промислової власності – винаходів, промислових зразків, товарних знаків. Відповідно до Указу Президента Республіки Білорусь від 12 лютого 2004 р. №66 охорону прав на об'єкти інтелектуальної власності забезпечує Національний центр інтелектуальної власності [2].

Членство України, Білорусі та інших країн СНД у ВОІВ і приєднання до Договору про патентну кооперацію (РСТ) дало можливість патентувати винаходи за процедурою РСТ. Кількісні показники динаміки подач заявок країн СНД свідчать про низькі темпи приросту та значний розкид величин (табл. 1). При цьому Україна та Білорусь посідають друге та четверте місця серед зазначених країн, але українські винахідники цю процедуру набагато активніше використовують.

Таблиця 1

**Міжнародні заявки за процедурою РСТ у розбивці
за місцем проживання заявника у 2005–2010 рр., од.**

Країна	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (оцінка)
Російська Федерація	645	687	689	763	711	669
Україна	59	77	90	94	79	105
Казахстан	8	17	16	4	21	19
Білорусь	22	19	9	10	19	15
Грузія	4	9	8	8	4	5
Вірменія	3	7	4	7	5	5
Узбекистан	2	1	–	2	–	4
Азербайджан	5	13	7	4	8	2
Молдова	5	7	4	6	2	1
Киргизстан	1	–	2	–	1	1
Туркменістан	–	–	–	1	–	–

Джерело: складене автором за даними ВОІВ: Number of PCT Filings by Country of Origin [Електронний ресурс] / WIPO Statistics Database/ PCT Monthly Statistics. – March 2010, проаналізовано за підсумками 2010 року.

Крім кількісних оцінок реєстрації подач міжнародних заявок на патент ВОІВ, веде облік і подач заявок за національною процедурою, оскільки винахідники не завжди бажають або мають можливість захищати свої винаходи на міжнародному рівні. Нами складений рейтинг країн СНД за загальною кількістю подач заявок за підсумками 2009 р. (табл. 2) з використанням бази даних ВОІВ. Лідером із подач заявок є Російська Федерація, котра випереджає Україну за цим показником у 8–10 разів. До 2006 р. заявники Білорусі подавали понад тисячу заявок, проте у 2007 та 2009 рр. цей показник становив близько 270 подач, проте і з цією величиною показника Білорусь посідає третє місце.

Таблиця 2

Ранжування країн СНД за загальною кількістю подач заявок на патент, од.

Країна	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Російська Федерація	18 046	24 081	25 647	24 477	25 631	23 976	24 667	29 046	28 744	29 183	26850
Україна	4 808	5 643	7 228	1 643	2 192	4 696	3 952	3 909	3988	3 286	2790
Білорусь	625	997	936	907	1 209	1 233	1 298	1 349	266	1762	274
Грузія	287	232	258	195	199	259	237	250	100	227	261
Узбекистан	1 039	762	809	715	937	277	264	332	327	270	239
Молдова	270	242	439	240	303	305	384	308	355	281	144
Вірменія	–	119	140	200	160	3	214	207	19	242	128
Казахстан	1 031	1 401	1 608	2	1 738	35	1 571	1 473	65	77	56
Азербайджан	221	–	–	–	9	8	286	7	27	255	13
Таджикистан	35	45	83	39	30	32	31	26	2	2	13
Киргизстан	119	80	84	123	183	2	8	3	164	148	4
Туркменістан	–	–	–	–	–	–	–	–	1	2	1

Джерело: складене автором за даними BOIB: Patent applications by patent office and country of origin (1995-2009) [Електронний ресурс] / WIPO Statistics Database. – January 2011. – Доступний з: <<http://www.wipo.int/ipstats/en/statistics>>

Стосовно інтересів щодо захисту винахідників України та Білорусі шляхом подачі заявок у відповідні відомства, використовуючи базу даних BOIB, нами встановлені такі тенденції. Україна посідає четверте місце серед провідних заявників після Росії, Євразійського патентного відомства та США, проте питома вага заявників з України не перевищує 1–2% (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка подач заявок окремих країн до патентного офісу Білорусі, од.

Країна	1995	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Білорусь	624	930	895	1 082	1 065	1 166	1 188	–	1510	–
Російська Федерація	–	–	–	102	134	97	143	101	109	101
ЄАПВ	–	–	–	–	–	–	–	108	105	150
Україна	–	–	8	11	15	26	–	19	10	8
США	–	2	2	8	11	4	15	14	12	6
ЄПВ	–	–	–	–	2	3	2	10	8	3
Республіка Корея	–	2	1	1	–	–	–	2	4	2
Японія	–	–	–	–	–	–	–	2	2	2
Китай	–	2	1	1	1	–	–	3	1	–
...										
Білорусь, усього	625	936	907	1 209	1 233	1 298	1 349	266	1762	274

Джерело: складене автором за даними BOIB: Patent applications by patent office and country of origin (1995-2009) [Електронний ресурс] / WIPO Statistics Database. – January 2011. – Доступний з: <<http://www.wipo.int/>>.

Білоруські винахідники також посідають п'яте місце серед заявників різних країн світу до патентного відомства України. При цьому за абсолютною величиною інтерес білоруських винахідників до захисту промислової власності в Україні характеризується неоднозначністю тенденції і коливається в межах 10–20 заявок, а питома вага не перевищує 0,5% (табл. 4).

Таблиця 4

Динаміка подач заявок окремих країн до патентного офісу України, од.

Показник	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Україна	4 804	5 620	7 208	1 601	1 635	4 090	3 538	3 474	3 440	2 825	2 434
Російська Федерація	–	–	–	–	438	498	341	361	443	359	246
США	–	9	7	9	45	38	37	41	40	45	66
ЄПВ	–	–	–	–	–	19	7	7	12	16	21
ЄАПВ	–	–	–	–	8	–	–	–	18	15	9
Білорусь	–	–	–	13	23	19	20	11	–	–	–
Німеччина	–	–	1	4	3	8	2	6	9	1	4
Австралія	2	4	2	4	2	9	4	3	2	3	–
Польща	–	–	–	–	9	6	1	2	2	1	3
Китай	–	2	4	3	6	4	–	–	8	2	–
...											
Україна, всього	4 806	5 643	7 228	1 643	2 192	4 696	3 952	3 909	3 988	3 286	2 790

Джерело: складене автором за даними BOIB: Patent applications by patent office and country of origin (1995–2008) [Електронний ресурс] / WIPO Statistics Database, December 2009. – Доступний з: < <http://www.wipo.int/>>.

Наведені дані свідчать про низький рівень інтересу винахідників України та Білорусі до захисту винаходів на території сусідньої держави.

Слід підкреслити, що в останні роки BOIB публікує доповіді, де визначає певні індикатори розвитку патентування в світі та в окремих країнах. До таких важливих індикаторів відносять кількість подач резидентами заявок на патент на один мільйон населення. У табл. 5 нами проранжовано відповідні дані по країнах-лідерах, наприкінці списку із 27 країн – Україна, Китай та Білорусь із показниками, близькими до 100 подач. При цьому для Китаю та Білорусі цей індикатор має стабільну висхідну тенденцію, а для України – коливальну з пониженням. Безумовними лідерами є Японія та Республіка Корея з величиною показника понад 2,6 тис. подач. США відстають від лідерів у понад 3 рази, Німеччина – у понад 4 рази.

Ще одним важливим індикатором, який певним чином визначає ефективність патентування, є кількість подач заявок на патент у розрахунку на 1 млрд дол. ВВП (табл. 6). Складений нами рейтинг країн-лідерів за цим показником дозволяє відзначити доволі високі місця Білорусі та України (відповідно, 10-те та 11-те). Більшості провідних країн світу за цим показником притаманна ви-

східна тенденція з певним відхиленням від тренду. Для України цей показник має декілька характерних періодів: зростання до 2001 р. за дії декларативних патентів і пониження з 2004 р. У трійку лідерів поряд з лідерами за кількістю патентів (Республікою Корея та Японією) увійшла Молдова.

Визнано, що патентування результатів науково-технічної діяльності відіграє важливу роль у процесі створення інновацій і поширення нових технологій. В цьому зв'язку ВОІВ розглядає індикатор кількості поданих резидентами патентних заявок на 1 млн дол. вкладень у НДДКР (R&D). При цьому Білорусь і Україна посідають достатньо високі місця в складеному нами рейтингу: відповідно, 8-ме й 12-те (табл. 7).

Таблиця 5

**Кількість подач резидентами заявок на патент
на один мільйон населення за окремими країнами світу, од.**

Країна	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Японія	2660,82	3028,30	3010,76	2865,58	2804,49	2883,63	2879,79	2716,58	2610,13
Республіка Корея	1313,46	1549,33	1556,56	1607,87	1887,06	2190,93	2538,29	2598,01	2656,04
США	465,54	583,98	622,61	639,99	650,52	646,46	702,50	742,36	800,17
Німеччина	466,71	629,32	607,16	576,89	579,32	587,13	586,48	582,84	581,67
Нова Зеландія	349,54	379,23	455,61	465,75	458,13	399,02	457,92	514,51	447,46
Фінляндія	402,90	498,24	460,68	415,72	378,29	384,65	348,83	344,84	341,10
Монако	—	—	—	—	154,80	216,05	61,54	184,05	336,39
Данія	236,04	324,13	328,10	337,72	328,93	347,52	306,13	276,43	303,95
КНДР	—	—	—	—	—	—	248,18	267,85	287,86
Велика Британія	321,10	374,41	362,43	347,63	342,90	320,27	296,10	288,49	284,83
Швеція	446,27	476,27	441,42	376,29	337,76	307,83	279,48	269,37	276,23
Австрія	217,27	244,77	225,66	239,00	261,15	274,99	275,71	274,20	—
Норвегія	258,72	291,92	263,46	259,59	236,37	248,70	247,23	246,53	259,71
Франція	214,70	235,50	228,05	226,83	224,60	235,12	235,36	236,81	238,58
Швейцарія	410,45	289,94	257,13	250,80	—	235,74	220,92	232,50	224,10
Ізраїль	228,31	254,25	193,82	184,63	198,66	39,80	45,60	36,43	224,93
Ісландія	70,90	181,49	171,93	246,53	196,86	225,95	158,38	148,13	196,14
Ірландія	232,76	243,08	263,55	232,46	215,73	193,44	189,70	196,68	193,99
Російська Федерація	118,47	159,78	169,76	163,19	172,68	159,78	165,17	195,68	193,56
Словенія	157,79	154,35	151,10	150,45	155,33	171,26	171,96	143,01	164,01
Канада	82,82	136,08	127,50	126,24	124,04	163,49	160,40	169,13	151,56
Сінгапур	41,14	128,11	126,39	149,43	152,13	153,84	133,39	142,23	151,68
Австралія	98,72	100,66	112,66	120,30	121,54	127,14	125,28	137,07	129,34
Нідерланди	137,32	154,78	131,50	131,40	141,01	134,32	135,85	132,63	126,91
Білорусь	61,21	99,35	93,28	90,18	109,58	108,40	119,28	122,07	—
Китай	8,31	20,07	23,62	31,09	44,06	50,75	71,71	93,30	116,10
Україна	93,26	114,28	148,06	33,21	34,20	86,19	75,11	74,25	—

Джерело: Number of resident patent filings per million population [Електронний ресурс] / WIPO Statistics Database and World Bank (World Development Indicators). – June 2009. – Доступний з: <<http://www.wipo.int/>>.

Таблиця 6

**Кількість подач заявок на патент резидентами
на 1 млрд дол. ВВП, од.**

Країна	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Республіка Корея	89,20	88,60	86,32	83,87	95,98	106,74	118,63	116,18	113,89
Японія	96,47	105,84	105,17	100,06	96,81	96,95	95,08	87,42	82,35
Молдова	39,76	39,79	68,28	34,64	39,84	37,60	44,39	34,05	36,34
Китай	4,49	7,54	8,25	10,03	12,99	13,68	17,61	20,63	22,84
Нова Зеландія	17,27	17,26	20,10	19,90	19,29	16,39	18,56	20,70	17,68
США	13,76	14,98	15,99	16,30	16,29	15,79	16,76	17,46	18,57
Німеччина	16,71	20,53	19,60	18,67	18,83	18,85	18,67	18,05	17,53
Киргизстан	21,19	10,84	10,81	15,83	21,52	—	—	—	15,63
Російська Федерація	15,13	18,55	18,77	17,06	16,76	14,37	13,91	15,32	13,96
Білорусь	14,58	17,10	15,28	14,00	15,81	13,96	13,97	12,94	—
Україна	23,90	30,88	36,40	7,66	7,17	15,98	13,45	12,32	—
Фінляндія	18,21	18,16	16,37	14,61	13,06	12,81	11,37	10,75	10,25

Джерело: Resident patent filings per \$billion Gross Domestic Product (1995-2007) [Електронний ресурс] / WIPO Statistics Database and World Bank (World Development Indicators). – June 2009. – Доступний з: <<http://www.wipo.int/>>.

Таблиця 7

**Кількість поданих резидентами патентних заявок на 1 млн дол. США
вкладень в НДДКР (R&D), од.**

Країна	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Словенія	150,51	157,51	131,47	143,36	133,01	118,98	120,93	149,79	131,49	102,24	102,26
Грузія	8,58	7,9	7,1	7,43	10,67	7,02	—	8,43	6,41	8,49	—
Вірменія	—	6,67	7,48	8,35	10,75	9,24	6,83	—	8,81	7,12	—
Монголія	—	17,37	—	—	11,13	8,32	11,52	9,18	5,48	5,94	—
Казахстан	—	5,83	8,6	10,39	11,03	—	6,63	—	5,11	3,83	—
Таджикистан	—	—	—	—	—	6,39	5,71	5,67	4,94	2,82	—
Японія	3,5	3,45	3,37	3,6	3,47	3,22	3,1	3,11	3,06	2,7	2,48
Білорусь	1,71	2,54	2,65	2,14	2,22	2,07	2,73	2,54	2,44	2,1	—
Нова Зеландія	—	1,39	—	1,78	—	1,84	—	1,44	—	1,81	—
Китай	0,91	0,8	0,83	1,08	0,99	1,15	1,33	1,33	1,58	1,72	1,82
Російська Федерація	1,39	1,39	1,94	2,05	1,87	1,52	1,44	1,2	1,29	1,54	1,41
Україна	—	2,54	2,94	3,38	4,12	0,79	0,78	1,61	1,28	1,28	—
Румунія	1,42	1,4	1,42	1,66	1,99	2,31	1,36	1,35	1,22	0,98	0,83
Польща	1,01	0,95	0,84	0,82	0,77	0,82	0,89	0,93	0,73	0,73	0,78
Латвія	2,36	2,86	1,21	1,4	1,29	1,67	0,92	1,13	0,97	0,67	—

Джерело: Number of Resident Patent Filings per \$Million Research & Development (R&D) Expenditure [Електронний ресурс] / WIPO Statistics Database and UNESCO. – June 2009. – Доступний з: <<http://www.wipo.int/>>.

Підсумовуючи викладене, слід визнати, що позиції Білорусі, за винятком кількісних оцінок патентування, є дещо вищими у рейтингах, складених за основними індикаторами ВОІВ. Можливо, це пов'язано з більш успішними заходами державної політики Республіки Білорусь щодо розбудови інноваційного середовища.

З метою вдосконалення організації наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності ухвалено Декрет Президента Республіки Білорусь від 4 серпня 2009 р. № 9 "Про внесення змін і доповнень у Декрет Президента Республіки Білорусь від 5 березня 2002 р. № 7 ", яким були уточнені й конкретизовані повноваження ДКНТ і НАН Білорусі, виключене дублювання функцій державного управління. На ДКНТ покладені функції керування й регулювання у сферах науково-технічної й інноваційної діяльності, моніторингу й аналізу світових технологічних тенденцій, забезпечення розвитку системи науково-технічної інформації, розробки пропозицій із формування інноваційної інфраструктури й створення високотехнологічних виробництв. До компетенції НАН Білорусі віднесені організація й координація фундаментальних і прикладних наукових досліджень усіма суб'єктами наукової діяльності, а також організація й проведення державної наукової експертизи.

Схвалено Указ Президента Республіки Білорусь від 31 серпня 2009 р. № 432 "Про деякі питання придбання майнових прав на результати науково-технічної діяльності й розпорядження цими правами", що набув чинності 5 березня 2010 р. Реалізація норм даного Указу дозволить підвищити ефективність використання результатів науково-технічної діяльності, створити сприятливіші умови для залучення результатів науково-технічної діяльності в господарський оборот. У цей час ДКНТ вживає заходів щодо реалізації даного Указу: розробляються форми договорів на виконання НДДКР, про передачу прав на результати науково-технічної діяльності.

21 листопада 2007 р. Постановою Ради Міністрів Республіки Білорусь №1555 затверджено Державну програму по охороні інтелектуальної власності на 2008–2010 рр. Зараз завершується підготовка Національної стратегії Білорусі в сфері інтелектуальної власності відповідно до доручення Ради Міністрів Республіки Білорусь від 19.08.2010 № 34/310-360 (термін виконання – до 25 грудня 2010 р.), яка планується до затвердження постановою Ради Міністрів Республіки Білорусь. Національна стратегія розробляється в розвиток (продовження) Концепції розвитку системи охорони інтелектуальної власності в Республіці Білорусь на 2004–2005 рр. (затверджено постановою Ради Міністрів Республіки Білорусь від 26.04.2004 № 472) і Державної програми з охорони інтелектуальної власності на 2008–2010 рр.

Базовими стратегічними орієнтирами зазначеної Стратегії є:

- у короткостроковій перспективі – створення (розвиток) необхідних інституціональних основ функціонування сучасної системи управління інтелектуальною власністю (формування й зміцнення служб інтелектуальної власності, розвиток національного відомства інтелектуальної власності, стимулюючих механізмів тощо);
- у довгостроковій перспективі – системна інтеграція сучасних інструментів управління інтелектуальною власністю в економічну політику держави й кожного суб'єкта господарювання.

Очікуваний результат – формування діючого механізму одержання економічних переваг від інноваційної діяльності, підвищення конкурентоспроможності білоруських товаровиробників на вітчизняному й зарубіжному ринках на основі освоєння сучасних методів ведення бізнесу, конкурентної боротьби, що значною мірою базуються на ефективному керуванні інтелектуальною власністю.

На відміну від Білорусі, де система охорони інтелектуальної власності "монтується" як складова національної інноваційної системи, в Україні відбувається самостійний розвиток зазначених систем.

Зокрема, в Україні у 2009 р. Держдепартамент інтелектуальної власності розробив і затвердив лише власним наказом Концепцію розвитку державної системи правової охорони інтелектуальної власності на 2009–2014 рр. (далі – Концепція), яка, на думку розробників, має сприйматися як важливий етап діяльності в цій сфері. У Концепції окреслені шляхи і засоби вирішення завдань, що постають перед державною системою правової охорони інтелектуальної власності на 6 років. Розроблено і затверджено також Програму розвитку державної системи правової охорони інтелектуальної власності на 2009–2014 рр., що спрямована на реалізацію положень прийнятої Концепції. Основна мета Концепції – визначення шляхів подальшого розвитку та вдосконалення державної системи правової охорони інтелектуальної власності, пріоритетами якої є максимально повне, своєчасне, якісне забезпечення фізичними та юридичними особами набуття і захисту прав інтелектуальної власності відповідно до міжнародних норм і стандартів.

Усе викладене дозволяє зробити висновок про значний, проте майже невикористаний потенціал поглиблення двостороннього співробітництва України та Білорусі у сфері охорони промислової власності, зокрема патентної кооперації. Хоча Україна має більш високі значення показників подач заявок на патент за національною процедурою та процедурою РСТ, Білорусь посідає більш високі місця у рейтингах за індикаторами розвитку патенту-

вання ВОІВ. Українській стороні доцільно проаналізувати білоруський досвід розроблення національних програм і стратегій в сфері охорони інтелектуальної власності та становлення інноваційної системи з метою удосконалення національних стратегічних документів.

Література

1. Министры делятся национальным опытом в сфере инноваций, роста и развития [Электронный ресурс] / Пресс-релиз ВОИС. – Женева, 20-09-2010. PR/2Д010/662. – Режим доступа: <http://www.wipo.int/pressroom/ru/articles/2010/article_0036.html>.
2. Развитие сотрудничества [Электронный ресурс] / Официальный сайт Национального Центра интеллектуальной собственности Беларуси. – Режим доступа: <<http://www.belgospatent.org.by>>.

*Надійшла в редакцію
12.01.2011 р.*